

СИЛАБУС курсу «Історія філософії держави і права» 2020-2021 навчального року	
Назва курсу	Історія філософії держави і права
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра теорії та історії держави і права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Спеціальність 081 Право Галузь знань 08 Право
Форма навчання	Денна, вечірня, заочна
Викладачі курсу	Галас Володимир Іванович кандидат історичних наук, доцент Попович Терезія Петрівна кандидат юридичних наук, доцент
Посилання на робочу програму	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/25627
Коротка анотація курсу	Курс «Історія філософії держави і права» є вибірковою дисципліною для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право, яка викладається в 1 семестрі в обсязі трьох кредитів ECTS. Обсяг курсу становить 22 години лекційних, 14 годин семінарських, 54 години самостійної роботи.
Мета та завдання курсу	Метою та завданнями вивчення навчальної дисципліни « Історія філософії держави і права » є формування системи світоглядних засад здобувачів ступеня доктора філософії щодо розуміння природи і змісту основних філософсько-правових категорій і понять; загальних закономірностей виникнення й розвитку держави і права як феноменів; з'ясування їх сутності, визначення можливих перспектив їх подальшої еволюції; розкриття складностей і суперечностей історичного процесу розвитку знань про державу і право як багатогранні явища.
Очікувані результати навчання	Очікуваними результатами вивчення навчальної дисципліни здобувачами є: 1.Здатність до ведення діалогу й аргументування під час публічних виступів та проведення занять з навчальною метою 2.Вміння організувати та володіти навичками під час різних етапів дискусії у службовій взаємодії (докомунікативний, комунікативний та посткомунікативний етапи). 3.Напрацювання комунікативних, дидактичних, гностичних та проєктивних здібностей з метою викладання юридичних дисциплін на високому рівні 4.Здатність осмислювати та аналітично оцінювати складні наукові проблеми в галузі розвитку правового життя в Україні та

	в зарубіжних країнах 5.Вміння проявляти креативність, виявляти творчий підхід при здійсненні наукових досліджень 6.Вміння відображати результати досліджень у різних видах наукових робіт (тезах, статтях тощо) 7.Напрацювання навичок щодо самостійного осмислення процесів, які відбуваються у сучасному суспільстві, у пошуку шляхів до гуманізації суспільних відносин та втілення правових цінностей з позицій доктрини верховенства права 8.Здатність до формування відповідних світоглядних позицій на основі розуміння сутності держави і права, їх місця і ролі в житті суспільства з метою якісного підвищення рівня професійних компетентностей 9.Здатність формувати правові обґрунтування та висновки, пропозиції, рекомендації у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у аналогічних закордонних 10.Здатність формувати абстрактні поняття і оперувати ними, використовуючи прийоми логічного мислення 11.Здатність при здійсненні наукових досліджень виявляти змістовну, методологічну (світоглядну) і програмно-оціночну частину різноманітних філософсько-правових теорій та доктрин 12.Здатність давати критичну оцінку й переосмислювати накопичені знання щодо розвитку державно-правових феноменів, застосовуючи метод рефлексії
Ключові слова	Історія філософії держави, історія філософії права, філософсько-правові концепції, доктрини та вчення
Теми	1.Філософсько-правові ідеї в Давній Греції та Давньому Римі. 2. Філософсько-правова думка доби Середньовіччя. 3. Філософсько-правові погляди доби Відродження і Реформації. 4. Розвиток європейської філософсько-правової думки в XVII ст.- XVIII ст. 5. Особливості філософсько-правових вчень європейських мислителів у кінці XVIII ст. - XIX ст.
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці першого семестру
Навчальні методики	Лекції, презентації, обговорення актуальних питань, наукові дискусії за результатами представленого есе.
Оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: • за роботу на семінарських заняттях: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50; • захист підготовленого есе перед аудиторією: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50. Знання здобувачів ступеня доктора філософії з дисципліни оцінюються за такими критеріями: - оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати правову

	інформацію, засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї також вільно їх висловлювати. - оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання по тематиці дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки. - оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, може продукувати нові думки та ідеї, а також застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою; - оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення. - оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. - оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань. - оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до пошуку, оброблення на аналізу інформації, не може продукувати нові думки та ідеї.
--	---

**Орієнтовні
питання для
підсумкового
контролю**

1. Особливості формування філософсько-правової думки Стародавньої Греції.
2. Філософсько-правове вчення грецьких софістів (Протагор, Горгій, Продік, Гіппій, Антифонт; Фрасімах, Калікл, Лікофрон).
3. Особливості філософсько-правових поглядів Сократа.
4. Філософсько-правові погляди Платона.
5. Філософсько-правове вчення Аристотеля.
6. Філософські-правові погляди давньогрецьких стоїків (Зенон, Клеанф, Хрісіп; Панетій, Посідоній).
7. Філософсько-правове вчення Полібія.
8. Філософсько-правове вчення Ціцерона.
9. Філософські-правові погляди римських стоїків (Сенека, Епіктет, Марк Аврелій Антонін).
10. Римські юристи про право і його види (Флавій, Корункарій; Гай, Папініан, Павел, Ульпіан, Модестін, Марціан).
11. Філософсько-правові ідеї раннього християнства.
12. Августин Аврелій про державу і право.
13. Філософсько-правове вчення Ф. Аквінського.
14. Філософські-правові ідеї середньовічних юристів.
15. Філософсько-правова концепція М. Падуанського.
16. Філософсько-правове вчення Н. Макіавеллі.
17. Філософсько-правові ідеї Реформації: М. Лютер, Т. Мюнцер, Ж. Кальвін.
18. Філософсько-правова концепція Ж. Бодена.
19. Філософсько-правові ідеї раннього утопічного соціалізму (Т. Мор, Т. Кампанелла)
20. Філософсько-правові ідеї Ф. Бекона.
21. Філософсько-правове вчення Г. Гроція.
22. Філософсько-правові погляди Б. Спінози.
23. Філософсько-правове вчення Т. Гоббса .
24. Філософсько-правове вчення Дж. Локка.
25. Філософсько-правове вчення Ш.-Л. Монтеск'є.
26. Філософсько-правова концепція Ж.-Ж. Руссо.
27. Філософсько-правові ідеї Вольтера.
28. Філософсько-правове вчення І. Канта.
29. Філософсько-правова концепція Г.В.Ф. Гегеля.
30. Історична школа права (Г. Гуго, Ф. Савіньї, Г. Пухта).
31. Англійський лібералізм ХІХ ст. (І. Бентам, Дж. Міль).
32. Французький лібералізм ХІХ ст. (Б. Констан, А. де Токвіль).
33. Німецький лібералізм ХІХ ст. (В. фон Гумбольдт, Л. фон Штейн).
34. Представники соціалістичного утопізму про державу і право (А. де Сен-Сімон, Ш. Фур'є, Р. Оуен)
35. Позитивістська школа права ХІХ століття (О. Конт, Дж. Остін): концептуальні засади.
36. Марксизм як державно-правовий напрям (К. Маркс та Ф. Енгельс).
37. Держава і право у поглядах анархістів (П. Ж. Прудон, М.

	Штірнер, М. Бакунін). 38. Аристократична концепція держави і права Ф. В. Ніцше.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Нерсисянц В. С. Філософія права: учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция». Ин-т государства и права Рос. акад. наук, Акад. правовой ун-т. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: НОРМА, 2008. 835 с. 2. Рабінович П. М. Філософія права: навч. посіб. в 5ти ч. для студ. юрид. вищ. навч. закл.. К.: Ін Юре, 2013. Ч. 1–2.: Філософія права як наука. Гносеологія права. 232 с. 3. Філософія права: конспект лекцій / под ред. О. Г. Данильяна. Х., 2009. 176 с. 4. Філософія права: Т. 2 / редкол.: С. І. Максимов (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2017. 1128 с. 5. Циппеліус Р. Філософія права: підручник: Пер. з нім. К.: Тандем, 2000. 300 с. Допоміжна література: 1. Актуальні проблеми філософії права: посібник / О. М. Балинська, А. С. Токарська, В.А. Яценко; за заг.ред. О. М. Балинської. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 612 с. 2. Буричко З.О. Ліберальна концепція Б. Константа: людина – держава, відносини, детерміновані свободою. <i>Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences</i>. 2014. II(4), Issue: 23. С. 60-65. 3. Велика українська юридична енциклопедія. Філософія права: Т. 2 / редкол.: С. І. Максимов (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2017. 1128 с. 4. Гройсберг А.И. Развитие теории суверенитета Ж.-Ж.Руссо в годы Французской буржуазной революции. <i>Вестник Пермского университета. Серия: Юридические науки</i>. 2015. Выпуск 1 (27). URL: http://www.jurvestnik.psu.ru/index.php/ru/vypusk-1-27-2016?id=2136. 5. Добош З. Справедливість у філософсько-правовій думці Нового часу. <i>Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки</i>. 2016. № 855. С. 389-397. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_855_62. 6. Меленко С.Г. Давньогрецька філософія права як світоглядне джерело української філософсько-правової думки і права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. юрид. наук: спец. 12.00.12. Київ, 2014. 44 с. 7. Михайлов. А. М. Немецкая историческая школа - разновидность «социологизма» как типа понимания права? С. 202-226. URL: https://www.academia.edu/4680667/.

	8. Михайлов А.М. Философия права: идея естественного права: учебное пособие для вузов. Москва: Издательство Юрайт, 2020. 463 с. URL: https://urait.ru/bcode/429976. 9. Петришин О. Праворозуміння у вітчизняній теорії права: загальносоціальний контекст. <i>Філософія права і загальна теорія права</i>. 2012. №1. С. 37-49. 10. Подковенко Т. О. Концепція свободи індивіда у творчості І. Канта. <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки</i>. 2015. Випуск 1. Том 1. С. 45-49 11. Попович Т. П., Бариська Я. О., Когут М. Г. Природно-правова і позитивістська школи права: порівняльний аналіз основних позицій. <i>Науковий вісник УжНУ. Серія: «Право»</i>. 2018. Випуск 49. Том 1. С. 9-14. 12. Ряшко В. І. Діалектика взаємозв'язку держави і громадянського суспільства у «Філософії права» Гегеля. <i>Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх спра. Серія: Юридична</i>. 2013. № 4. С. 505-514. 13. Фаст О.О. Внесок Фоми Аквінського у формування концепції верховенства права. <i>Науковий вісник УжНУ. Серія: «Право»</i>. 2017. Вип. 43. Том 1. С. 44 – 47. 14. Юдін З. Європейський лібералізм ХІХ ст. та занепад доктрини суспільного договору. <i>Visegrad Journal on Human Rights</i>. 2017. Випуск 1. Частина 1. С. 140-144. URL: http://vjhr.sk/archive/2017_1/part_1/27.pdf.
--	---